

Психологія професійної діяльності

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Третій (освітньо-науковий)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>053 Психологія</i>
Освітньо-наукова програма	<i>Психологія</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>Очна (денна) / дистанційна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, осінній (перший) семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кред. ЄКТС / 120 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>екзамен</i>
Розклад занять	<i>Лекції: Четвер 10.25-12.00 (1 тижд.) Практичні заняття: Четвер 10.25-12.00 (2 тижд.)</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор і практичні: завідувач кафедри, професор, д. психол. н., Воляннюк Наталія Юріївна, +380505538334 volianiuk.nataliia@iit.kpi.ua</i>
Розміщення курсу	

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предметом навчальної дисципліни є психологічні компоненти, які спонукають, скеровують і регулюють трудову активність суб'єкта та реалізують її у виконавських діях, а також властивості, через які ця активність здійснюється.

Навчальну базу дисципліни «Психологія професійної діяльності» становлять знання, отримані при вивченні різноманітних курсів, що спрямовані на розкриття загальних закономірностей і механізмів професійної діяльності, а також формування вмінь та навичок науково-обґрунтовано пояснювати психологічні факти.

Відповідно до вимог ОПП **метою дисципліни** є формування у аспірантів:

- здатності аналізувати фундаментальні теорії і концепції, відомості про закономірності виникнення та розвитку психічних явищ у процесі трудової діяльності;
- здатності встановлювати особливості та структуру психічних станів у трудовій діяльності, а також їх зв'язок з динамікою трудового процесу та його ефективністю;
- здатності досліджувати мотивацію трудової діяльності та розробляти на цій основі психологічно обґрунтовану систему стимулювання праці;
- здатності досліджувати емоційно-вольову сферу особистості як регулятора трудової діяльності;
- здатності виявляти вплив соціально-психологічних факторів ефективності трудової діяльності, що визначають зміст «організаційного середовища» і впливають на задоволеність працею.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- компонентного складу психологічної структури діяльності (ЗН 14);
- основних компонентів «трудового поста» та «робочого місця» (ЗН 1);
- основних типологій професій (ЗН 9);
- психологічної раціоналізації та оптимізації змісту та умов професійної діяльності (ЗН 6);
- психологічних основ й конкретних вимог до суб'єкта при проектуванні нових технологій і засобів праці (ЗН 12);
- впливу функціональних станів працівника на процес та результати діяльності (ЗН 4);
- психологічних основ організації трудової діяльності (ЗН 15);

уміння:

- здійснити аналіз професійної діяльності як системи (за рівнями регуляції діяльності) (УМ 5);
- визначити перелік професійно важливих якостей особистості для конкретної діяльності з врахуванням особливостей їх реалізації у трудовому процесі (УМ 6);
- виявляти особливості пізнавальних процесів у трудовій діяльності (УМ 13);
- застосовувати методи та засоби управління функціональними станами суб'єкта праці (УМ 15);
- виявляти основні види та ознаки помилок людини у професійній діяльності (УМ 14);
- проводити цілеспрямоване вивчення організації умов та способів виконання діяльності (УМ 11).

У результаті засвоєння дисципліни аспіранти зможуть:

- всебічно аналізувати соціально-психологічні процеси, моделювати та прогнозувати результати в соціальній сфері та поведінці людей (ФК 6);
- застосовувати сучасні інформаційні технології у різних видах професійної та науково-інноваційної діяльності (ФК 7);
- знаходити, обробляти й аналізувати необхідну інформацію для рішення проблем й прийняття рішень (ФК 9);
- забезпечувати безперервний саморозвиток і самовдосконалення, відповідальність за розвиток інших (ФК 11);
- дотримуватися етичних і правових норм у професійній діяльності (ФК 12);
- використовувати адекватні методи ефективної взаємодії з представниками різних груп (соціальних, культурних і професійних) (ФК 13);
- працювати в команді, формувати позитивні стосунки з колегами (ФК 14);
- здійснювати професійну та особистісну самоосвіту, проектування подальшого освітнього маршруту і професійної кар'єри, участь в дослідно-експериментальній роботі (ФК 19);
- аналізувати складні соціально-психологічні явища, пов'язувати загально-психологічні проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній діяльності (УМ 13).

Комунікація з викладачем можлива та заохочуватиметься на навчальних заняттях, а також у межах двох годин консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки. До того ж для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна [пошта volianiuk.nataliia@iil.kpi.ua](mailto:volianiuk.nataliia@iil.kpi.ua), месенджер Telegram https://t.me/joinchat/AAAAAE4Nglj_FPvDHrctmQ

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни аспіранту бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами даних наукових інститутів і бібліотек. Дисципліна вивчається після опанування дисциплін «Філософські засади наукової діяльності», «Іноземна мова для наукової діяльності», «Теоретичні і методологічні проблеми психології» та «Психологія соціальних явищ», що входять до циклу обов'язкових (нормативних) дисциплін ОП.

Окрім того, вивчення навчальної дисципліни «Психологія професійної діяльності» дозволить успішно пройти педагогічну практику.

3. Зміст навчальної дисципліни

Очна (денна) форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СРС
1	2	3	4	5
Тема 1. Психологія професійної діяльності як галузь психологічної науки	6	-	-	6
Тема 2. Методи вивчення діяльності	8	-	-	8
Тема 3. Психологія професійної діяльності	8	2	-	6
Тема 4. Професія. Трудовий пост. Робоче місце	8	-	-	8
Тема 5. Когнітивна сфера суб'єкта професійної діяльності	6	-	-	6
Тема 6. Інтегративні психічні процеси як регулятори професійної діяльності суб'єкта	8	-	-	8
Тема 7. Працездатність і функціональні стани суб'єкта професійної діяльності	6	-	-	6
Тема 8. Психічна напруженість і стрес у професійній діяльності	10	-	2	8
Всього годин	60	2	2	56

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацьовувати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література

1. Ложкін Г.В. Психологія праці : навч.посібник / Г.В.Ложкін,Н.Ю.Воляннюк, О.О.Солтик; за заг.ред. Г.В.Ложкіна. – Хмельницький : ХНУ, 2013. – 191 с.
2. Ложкин Г. В. Практическая психология в системах «человек-техника» : учеб. по-сobie / Г. В. Ложкин, Н. И. Повякель. – К. : МАУП, 2003. – 296 с.

3. Малхазов О. Р. Психология труда : навч. посібник / О. Р. Малхазов. – К. : ЦУЛ, 2010. – 208 с.
4. Сорочан В.В. Психология профессиональной деятельности: Конспект лекций. - М.: МИЭМП, 2005. - 70 с. – Режим доступа <http://window.edu.ru/resource/197/38197/files/miemp012.pdf>

4.2 Допоміжна література:

1. Максименко С.Д. Общая психология. Учебное пособие. – М.: «Рефл-бук», К.: «Ваклер» - 2001. – 528с.
2. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – СПб.: Питер, 2007, 720 с.
3. Психологія: Навч. Посібник. / О.В. Винославська, О.А.БреусенкоКузнецов, В.Л.Зликов та ін.; За наук. Ред. О.В.Винославської. – Київ: Фірма «ІНКОС», 2005. – 352с.
4. Мерлин В.С. Очерк интегрального исследования индивидуальности. – М.: Педагогика, 1986. – 256 с.
5. Зеер Э. Ф. Психология профессий : учеб. пособ. для студ. вузов / Э. Ф. Зеер. – 2-е изд., перераб., доп. – М. : Академический Проект ; Екатеринбург : Деловая книга, 2003. – 336 с.
6. Бодров В.А. Психология профессиональной пригодности. Учеб. пособие для вузов. – М.: ПЕР СЭ, 2001. – 511 с.
7. Бодров В.А. Психология труда, инженерная психология: Программа учеб. курса. – М.: ИПРАН, 1999. – 68 с.
8. Воляннюк Н. Ю. Психологічні основи прогнозування у системі професійної соціалізації особистості / Н. Ю. Воляннюк // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. – Т. IX. – Ч. 4. – 2007. – С. 215–222.
9. Воляннюк Н. Ю. Личность как субъект организации времени / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкин // Журн. практикующего психолога. – 2011. – № 8. – С. 45– 55.
10. Воляннюк Н. Ю. Психологія професійного становлення тренера : монографія / Н. Ю. Воляннюк. – Луцьк : Волин. обл. друкарня, 2006. – 444 с.
11. Климов Е.А. Пути в профессионализм: Психологический взгляд: Учеб. Пособие. – М.: Флинта, 2003. – 320 с.
12. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності: Підручник для студ. вищих навч. закладів. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 400 с.
13. Ломов Б.Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии. – М.: Наука, 1984. – 444 с.
14. Шадриков В.Д. Деятельность и способности. – М.: Логос, 1994. – 320 с.
15. Щекин Г.В. Организация и психология управления персоналом: Учеб.– метод. пособие. – К.: МАУП, 2002. – 832 с.
16. Китаев-Смык Л.А. Психология стресса. – М.: Наука, 1983. 20. Леонова А.Б., Медведев В.И. Функциональные состояния человека в трудовой деятельности. – М.: Наука, 1981. – С. 24-68.
17. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – М.: Наука, 1988.
18. Моляко В.А. Психологическая готовность к труду на современном производстве // Трудовая подготовка учащихся в межшкольных комбинатах: Психологический аспект. – К.: Рад. школа, 1988.
19. Психология труда: Учеб. для студ. вузов / Под ред. проф. А.В.Карпова. – М.: ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. – 352 с.
20. Рибалка В.В. Психологія праці особистості. – К.: КМПУ ім.Б.Д.Гринченка, 2005. – 60 с.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СРС)
1	Тема 3. Психологія професійної діяльності Категорія професійної діяльності. Структурно-морфологічна парадигма психологічного аналізу діяльності. Функціонально-динамічна парадигма психологічного аналізу діяльності. Психологічна структура діяльності. Види діяльності. Основні способи аналізу професійної діяльності. Інтегративні психічні процеси регуляції діяльності. Завдання на СРС: - Охарактеризувати психологічну структуру професійної діяльності. - Охарактеризувати загальну побудову діяльності, її предметні та структурні компоненти. - Проаналізувати мотиви діяльності, функцію передбачення (антиципації) процесу досягнення результату, способи, засоби та умови реалізації мети праці. - Охарактеризувати інформаційну основу діяльності. - Проаналізувати етапи прийняття рішення.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять – сформувати у аспірантів:

- уміння визначати перелік професійно-важливих якостей особистості для конкретної діяльності з врахуванням особливостей їх реалізації у трудовому процесі;
- досвід фіксації впливу індивідуальних особливостей суб'єкта праці на характер стресових реакцій;
- уміння застосовувати методи та засоби управління функціональними станами суб'єкта праці;
- досвід цілеспрямованого вивчення організації умов та способів виконання діяльності.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1	Тема 8. Психологічна напруженість та стрес у професійній сфері - Значення проблеми психічної напруженості та стресу в житті й діяльності людини. Визначення поняття психічне напруження і стрес (Г.Сельє, Р.Лазарус, Н.Наєнко, В.Бодров). - Розвиток вчення про стрес. Біологічна теорія стресу – «Загальний адаптаційний синдром» (Г.Сельє). Теорії та моделі стресу. - Умови виникнення і розвитку стресу. - Вплив індивідуальних особливостей суб'єкта праці на характер стресових реакцій. - Механізми регуляції психологічного стресу. Завдання на СРС: - Довготривала та оперативна форма працездатності людини. - Добові коливання працездатності. - Динаміка працездатності.

6. Самостійна робота аспірантів

Аспіранти самостійно опрацьовують питання:

Тема 1. Психологія професійної діяльності як галузь психологічної науки.

Передумови виникнення психології професійної діяльності як окремого наукового напрямку. Значення робіт І.М.Сеченова, І.П.Павлова, В.М.Бехтерева, К.Д.Ушинського в галузі фізіології вищої нервової діяльності, вивчення взаємодії людини з довколишнім середовищем, психічної регуляції поведінки. Внесок Б.Г.Ананьєва, В.П.Зінченко, О.М.Леонтьєва, Б.Ф.Ломова, К.К.Платонова щодо реалізації науково-організаційних, становлення дослідницьких і навчальних центрів психології трудової діяльності. Основні напрями сучасних досліджень у галузі психології праці, та основні завдання, що ними розв'язуються. Наукові центри (школи), видання, підготовка спеціалістів, конференції та конгреси.

Тема 2. Методи вивчення діяльності

Метод спостереження. Організація спостереження. Реєстрація результатів. Види спостереження. Хронометраж трудового процесу. Прийоми проведення та реєстрації результатів. Метод критичних інцидентів. Систематизація даних. Особливості інтерпретації результатів. Особливості застосування методу опитування. Інтерв'ю, бесіда, біографічний метод. Відпрацювання вмінь організації та проведення психологічного дослідження з використанням методів психології праці. Складання програми спостереження, аналіз результатів. Розроблення анкети і проведення анкетування. Тестування. Мета та завдання професіографії. Психологічний зміст професіографії. Вимоги та процедура складання професіограм. Типова програма професіографії. Види професіограм: комплексні, універсальні, інформаційні, діагностичні. Особливості оформлення результатів професіографії.

Тема 4. Професія. Трудовий пост. Робоче місце

Професія як система соціальних відносин. Класифікація професій. Порівняльна характеристика різних видів праці. Масові професії у сфері промислового виробництва, транспорту та енергетики, інформаційного обслуговування та зв'язку, побутового обслуговування населення. Творчі професії (наука й мистецтво). Професії організації й управління виробництвом. Трудовий пост, робоче місце: основні ознаки і структура. Робоче місце та його характеристика.

Тема 5. Когнітивна сфера суб'єкта професійної діяльності.

Пізнавальні процеси та роль у реальній діяльності. Сенсорно-перцептивні процеси: відчуття та сприймання. Основні закономірності та властивості пізнавальних процесів. Класифікація сенсорно-перцептивних процесів. Психологічні особливості розвитку відчуття та сприймання. Атенційні процеси. Фізіологічні основи уваги та принцип домінанти. Основні види уваги: довільна, мимовільна та післядовільна. Уява у трудовій діяльності суб'єкта. Аглютинація та її роль у створенні нових образів. Процеси пам'яті та уявлення. Мислення у практичній діяльності.

Тема 6. Інтегративні психічні процеси як регулятори професійної діяльності суб'єкта.

Форми, рівні та динаміка суб'єктивного відображення дійсності. Структура у функції системи саморегуляції діяльності. Психічний образ і регуляція діяльності. Особливості формування психічного образу. «Предметність» і стійкість образу.

Суб'єкт професійної діяльності як головний компонент ергатичної системи. Суб'єкт професійної діяльності як багатознакова різнорівнева система. Структура суб'єкта професійної діяльності: мотиваційний, когнітивний, емоційно-вольовий та операційний компоненти. Інтегративні психічні процеси як регулятори професійної діяльності: цілеутворення, антиципація, прийняття рішення, планування, контроль, корекція.

Тема 7. Працездатність і функціональні стани суб'єкта професійної діяльності

Загальна характеристика психічних станів людини у професійній діяльності. Працездатність і стомлення. Основні закономірності динаміки працездатності фахівців. Критерії оцінювання працездатності спеціалістів. Організація контролю та прогноз працездатності спеціалістів. Поточний і довготерміновий прогноз працездатності. Функціональні стани людини у трудовій діяльності. Види функціональних станів. Стан психічної напруженості. Стан монотонії. Стан зниження мотивації. Стан тривожності. Індиферентний стан. Шляхи підвищення працездатності працівника.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Опрацьовуючи навчальний матеріал кредитного модуля «Психологія професійної діяльності», аспіранти виконують індивідуальне семестрове завдання шляхом підготовки реферату. Метою написання реферату є підтвердження рівня опанування аспірантами основних положень з обраної тематики, демонстрація знання відповідної літератури, вміння аналізувати матеріал, робити узагальнення та самостійні висновки.

Робота над рефератом передбачає поглиблене вивчення обраної психологічної проблеми, сучасної наукової літератури, а також оволодіння навичками логічного аналізу та узагальнення матеріалу, його системного викладу. Тема реферату обирається аспірантом самостійно впродовж двох тижнів з початку семестру, виходячи із запропонованого переліку. Окрім запропонованих, аспіранти можуть самостійно обирати тему реферату, обов'язково погоджуючи її з викладачем. Орієнтовна тематика рефератів та вимоги до змісту та оформлення містяться у Додатку 1.

Аспіранти подають реферат на кафедру психології і педагогіки за два тижні до екзамену.

Відвідування лекційних занять не оцінюється, але є бажаним, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань та уточнення незрозумілих моментів. Відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь аспіранта на семінарських заняттях є обов'язковою. Рейтинг аспіранта значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських заняттях. Кожне пропущене семінарське заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг аспіранта з дисципліни. У разі пропуску семінарського заняття обов'язково повинні бути вивчені теми, а також виконані всі завдання. Контроль знань (розуміння) аспірантом пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки. Аспірант, який виконає відповідні завдання (відповідь на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Аспірант на семінарському занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто.

Форми роботи

Лекції, семінарські заняття. Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі (силабусі) дисципліни. Вітаються питання від аспірантів до викладача під час лекції. Допускається і вітається діалог між аспірантами і викладачем на лекції. На практичних заняттях аспіранти фокусують свою увагу на аналізі вимог професійної діяльності до стану, рівня розвитку, ступеня стійкості основних психічних функцій та якостей суб'єкта діяльності та оволодівають активними прийомами управління дискусією.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагіату <https://rb.gy/agihij>, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>.

Серед технологічних рішень у рамках протидії порушенням академічної доброчесності в рамках вивчення курсу «Психологія професійної діяльності» можна відзначити: перевірку підготовленого реферату на плагіат. Перевірка здійснюється в Системі виявлення збігів/ідентичності/схожості тексту від [компанії Юнічек](#). У разі виявлення академічного плагіату у роботах працівників та здобувачів вищої освіти Університету автори несуть відповідальність відповідно до чинного законодавства, у тому числі, передбачених [Законом України про освіту](#).

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки аспірантів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>, а також у Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: [опитування за темою заняття, підготовка реферату](#).

Семестровий контроль: [екзамен](#).

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг аспіранта з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) підготовка доповіді та виступ на семінарському занятті, групове обговорення питань семінарського заняття;
- 2) написання реферату;
- 3) екзаменаційна контрольна робота.

Аспірант отримує найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь на проведених семінарських заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Належна підготовка аспіранта до семінарського заняття займатиме в середньому 1-1,5 години. Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання аспіранта визначені у положенні про PCO з дисципліни та представлені у Додатку 2.

Аспірант може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення аспіранта з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Об'єктивність екзаменаторів забезпечується застосуванням розроблених критеріїв оцінювання, проведенням екзаменів переважно у письмовій формі https://document.kpi.ua/files/2020_7-137.pdf.

У Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського https://document.kpi.ua/files/2020_7-137.pdf (сторінка 4) йдеться, що у випадку виникнення конфліктної ситуації здобувача з екзаменатором до проведення семестрового контролю, за обґрунтованою заявою здобувача (колективною заявою здобувачів), декан факультету створює комісію з проведенням запланованого заходу семестрового контролю.

Процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів регулюються Положенням про вирішення конфліктних ситуацій в КПІ ім. Ігоря Сікорського https://document.kpi.ua/files/2020_7-170.pdf.

Необхідною умовою допуску до екзамену є рейтинг (Rc) не менше 50% від RC, тобто 20 балів. Екзамен проводиться в письмовій формі. Час екзаменаційної контрольної роботи – 90 хвилин. Контрольне завдання містить 2 питання за тематичними розділами кредитного модулю. Орієнтовний перелік питань до екзаменаційної контрольної роботи міститься у Додатку 3.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації аспірантам

При вивченні дисципліни «Психологія професійної діяльності» аспірант має користуватися, в першу чергу, літературою, яка визначена в основному списку і є у фондах науково-технічної бібліотеки імені Г.С. Денисенка. Додатковим джерелом інформації мають бути конспекти лекцій. Також аспірантам рекомендується знаходити через систему Інтернет матеріали новітніх психологічних досліджень.

Зміст дисципліни реалізується через опанування трьох блоків: теоретичного, практичного та блоку самостійної роботи. Опанування теоретичного блоку здійснюється в процесі роботи на лекціях та опрацювання літератури. На семінарських заняттях відпрацьовуються конкретні вміння та навички аналізу психологічних компонентів, які спонукають, скеровують і регулюють трудову активність суб'єкта, а також його властивостей, через які ця активність здійснюється.

Опанування дисципліни «Психологія професійної діяльності» передбачає комплексний підхід при виборі форм та методів навчання. Суть такого підходу полягає в поєднанні лекційних занять та різноманітних форм самостійної роботи, в тому числі: робота на семінарському занятті; підготовка доповідей та виступів з доповідями на семінарах.

Семінарське заняття дає можливість виявити рівень підготовки до нього (виступ, участь в дискусії, висловлення власної думки). Критеріями оцінювання виконання завдань семінарського заняття є: логічна послідовність відповіді; повнота розкриття кожного питання; аналітичність міркувань у відповіді; посилення на джерела; обґрунтованість особистих висновків. У процесі роботи з літературою та конспектування важливо записувати бібліографічні відомості джерела та номери сторінок, з яких були запозичені думки для подальшого оформлення посилань на джерела. Підготовлені раніше матеріали обробляють, включають в роботу власний аналіз.

Позааудиторні заняття

Можлива участь аспірантів у неформальних гуртках, зокрема у відкритій групі PhD-інкубатор <https://www.facebook.com/groups/2735550373369832/>

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено завідувачем кафедри психології і педагогіки, професором, д. психол. н., професором, Воляннюк Наталією Юріівною

Ухвалено кафедрою психології і педагогіки (протокол № ____ від _____)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № __ від _____)

Орієнтовна тематика для рефератів

1. Психологія професійної діяльності як галузь практичної психології.
2. Історичний шлях становлення психології професійної діяльності як науки.
3. Основні етапи виникнення психології професійної діяльності
4. Порівняльний аналіз досліджень з розвитку у вітчизняній та зарубіжній науці.
5. Особливості застосування експериментального методу у психології праці.
6. Опитувальний метод у вивченні професійної діяльності.
7. Використання комп'ютерної техніки в дослідженнях з психології професійної діяльності: можливості та обмеження.
8. Діяльність як загальнонаукова категорія й міждисциплінарна наукова проблема.
9. Взаємозв'язок психології та інших наук у вивченні діяльності.
10. Психологічна структура професійної діяльності.
11. Психологічна система діяльності за В.Д. Шадріковим.
12. Основні способи аналізу професійної діяльності.
13. Компонентний склад психологічної структури діяльності.
14. Порівняльний аналіз діяльностей суб'єкт-об'єктного типу та суб'єкт-суб'єктного типу.
15. Порівняльний аналіз компонентного складу індивідуальної та спільної діяльності.
16. Предмет, знаряддя праці, об'єктивне фізичне та соціальне середовище, суб'єкт трудової діяльності.
17. Порівняльний аналіз компонента творчості в різних професіях.
18. Функціональні стани працівника.
19. Стан стресу, механізм розвитку, вплив на діяльність.
20. Психологічні аспекти безпеки праці.
21. Сучасний етап у розвитку психології праці.
22. Актуальні проблеми психології праці у сучасних умовах розвитку суспільства.
23. Психологічний аналіз процесів ухвали рішення у діяльності.
24. Методики аналізу і контролю трудової діяльності.
25. Характеристика перцептивної основи трудової діяльності.
26. Специфіка функцій уваги в умовах операторської діяльності.
27. Порівняльний аналіз компонентів творчості в різних професіях.
28. Особливості мислення у практичній діяльності.
29. Працездатність суб'єкта професійної діяльності.
30. Прийоми та засоби індивідуального управління функціональним станом суб'єкта праці.
31. Вплив психологічних і біологічних факторів на розвиток стресу.
32. Механізми регуляції психологічного стресу.
33. Принципи і методи діагностики стомлення.
34. Методи і засоби профілактики стомлення.
35. Функціональний комфорт і його місце у проблемі функціональних станів.
36. Психічні стани людини, їх класифікація та діагностика.
37. Психологічні основи організації трудової діяльності.
38. Планування організації трудової діяльності.
39. Біоритми і праця.
40. Психологічне забезпечення безпеки праці.

Структура реферату

Стиль викладу матеріалу має бути науково-діловим.

Матеріал розподіляється рівномірно у відповідності до плану реферату:

- вступ (мають бути обґрунтовані актуальність та практичне значення обраної теми реферату, визначені мета та завдання роботи);
- основна частина (розкривається тема реферату шляхом висвітлення основних питань. При цьому необхідно зосередити увагу на аналізі поставлених питань в літературі з висновками щодо їх теоретичної та практичної значущості);
- висновки (необхідно сформулювати:
 - а) науково-теоретичні та практичні підсумки проведеного аналізу за проблематикою реферату;
 - б) теоретичні та практичні рекомендації, що випливають з проведеного аналізу. Вони мають логічно пов'язуватися із змістом викладеного матеріалу);
- список літератури (містить використані джерела та публікації).

Вимоги до написання реферату

Обсяг реферату має складати – 1 друкований аркуш (24 сторінки). До загального обсягу роботи не входять додатки, глосарій, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів підлягають суцільній нумерації. У тексті обов'язково повинні бути посилання на літературу та інші джерела, що використовувалися при підготовці реферату.

Текст реферативної роботи викладається державною мовою на стандартних аркушах формату А-4 (210 x 297).

Робота друкується шрифтом Times New Roman, 14 кеглем; вирівнювання – «За шириною»; міжрядковий інтервал «Полуторний» (1,5 Lines); абзацний відступ – п'ять знаків (1,25 см); верхнє і нижнє поле – 2 см., ліве – 3 см, праве – 1 см. Абзацний відступ має бути однаковим у всьому тексті і дорівнювати п'яти знакам (1,25 см).

Розділи та підрозділи мають містити заголовки, які належить точно відтворювати у змісті. Заголовки розділів, зазвичай, розміщують посередині рядка. Назви розділів друкують великими літерами без розділових знаків у кінці, без підкреслень. Заголовки розділів слід починати з належного відступу.

Нумерація сторінок має бути наскрізною. Порядковий номер сторінки позначають арабською цифрою і проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки чи рисок. Титульний аркуш включається до загальної нумерації сторінок письмової роботи, але номер сторінки на титульному аркуші, зазвичай, не проставляють. Розділи слід нумерувати також арабськими цифрами. При використанні літературних джерел в тексті письмової роботи можуть бути два варіанти посилань на них. Перший – це посторінкові посилання (виноски): коли на сторінці цитується джерело, то внизу цієї сторінки під основним текстом наводиться бібліографічний опис літературного джерела і вказується сторінка. Другий – коли в разі посилання на літературне джерело у квадратних дужках вказується його порядковий номер у списку літератури та конкретна сторінка, наводиться цитата, точні цифри, дані. Ілюстративний матеріал – малюнки, графіки, схеми тощо слід розміщувати безпосередньо після першого посилання на нього в тексті. Якщо графік, схема, таблиця не поміщається на сторінці, де є посилання, їх подають на наступній сторінці. На кожний ілюстративний матеріал мають бути посилання в тексті.

Максимальна кількість балів за реферат складає 30 балів. Кожний реферат оцінюється, виходячи з аналізу сукупності таких критеріїв:

1. Актуальність теми.
2. План та зміст реферату має системно розкривати обрану тему.
3. Особистий внесок оцінюється із наявності власних аналітичних висновків.

4. Використані джерела, тобто наявність достатньої кількості сучасних нормативних і наукових джерел.

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Рейтинг аспірантів із дисципліни «Психологія професійної діяльності» складається з балів, що отримуються за:

- 1) підготовка доповіді та виступ на семінарському занятті, групове обговорення питань семінарського заняття;
- 2) виконання реферату;
- 3) екзаменаційна контрольна робота.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:**1. Робота на семінарських заняттях (максимальна кількість балів складає 10):**

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших аспірантів у процесі дискусії	8-10
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	5-7
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування	1-4

2. Виконання індивідуального завдання (реферату) (максимальна кількість балів складає 30):

тема реферату актуальна, план та зміст реферату системно розкривають обрану тему, є аналітичні висновки аспіранта, при підготовці реферату використано достатня кількість нормативних та наукових джерел	23-30
тема реферату актуальна, план та зміст реферату системно розкривають обрану тему, при підготовці реферату використано достатня кількість нормативних та наукових джерел але немає аналітичних висновків аспіранта	16-22
тема реферату актуальна, але план та зміст реферату не достатньо розкривають обрану тему, немає аналітичних висновків аспіранта, при підготовці реферату використано достатня кількість нормативних та наукових джерел	9-15
тема реферату актуальна, але план та зміст реферату не розкривають обрану тему, немає аналітичних висновків аспіранта, при підготовці реферату використано недостатня кількість нормативних та наукових джерел	1-8

3. Екзамен: екзаменаційна контрольна робота проводиться у письмовій формі протягом 90 хвилин. **Екзаменаційна контрольна робота** максимальна кількість балів складає 60. Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань за тематичними розділами курсу. Вагомий бал кожного питання – 30.

повна, чітка, викладена в логічній послідовності відповідь на питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення аспіранта не лише з матеріалом	25-30
--	-------

лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення аспірантом власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні	
відповідь на всі поставлені питання, але не зовсім повна або не достатньо чітка, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення аспіранта з матеріалом лекцій та підручника; певні неточності у відповіді	19-24
достатньо поверхова відповідь на всі поставлені питання; суттєві помилки у відповіді; відсутність відповіді на одне питання при правильній, в цілому, відповіді на інші	10-18
правильна відповідь лише на одне питання при відсутності відповідей на інші або при неправильних відповідях на них	5-9
неправильна відповідь на поставлені питання, що свідчить про незнання відповідного навчального матеріалу, але намагання висловити власне розуміння суті поставленого питання; відсутність відповіді	0-4

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RC = 10 + 30 = 40 \text{ балів}$$

Екзаменаційна складова шкали дорівнює 60% від R, а саме:

$$RE = 60 \text{ бали.}$$

Таким чином, рейтингова шкала з дисципліни складає:

$$R = RC + RE = 100 \text{ балів.}$$

Необхідною умовою допуску до екзамену є рейтинг (Rc) не менше 50% від RC, тобто 20 балів.

Для отримання аспірантом відповідних оцінок (ECTS та традиційних) його рейтингова оцінка (**RD**) переводиться згідно з таблицею:

RD	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	Відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	Добре	
65 – 74	Задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
RD < 60	незадовільно	Незадовільно

Орієнтовний перелік питань до екзаменаційної контрольної роботи

1. Охарактеризуйте психологію професійної діяльності як галузь практичної психології.
2. Визначте об'єкт, предмет, мета та завдання психології професійної діяльності.
3. Розкрийте історичний шлях становлення психології професійної діяльності як науки.
4. Визначте основні етапи виникнення психології професійної діяльності.
5. Охарактеризуйте історичне значення досліджень Г.Мюнстенберга.
6. Здійсніть порівняльний аналіз розвитку вітчизняної та зарубіжної психології професійної діяльності.
7. Розкрийте принципи психології праці.
8. Поясніть особливості принципів системності, антропоцентризму, специфічності та їх роль у психологічних дослідженнях професійної діяльності людини.
9. Визначте предмет дослідження психології професійної діяльності та методологічні принципи науки.
10. Охарактеризуйте методи психології професійної діяльності.
11. Визначте особливості застосування експериментального методу у психології професійної діяльності.
12. Розкрийте особливості застосування трудового методу у психології професійної діяльності.
13. Проаналізуйте застосування біографічного методу у психології професійної діяльності.
14. Охарактеризуйте опитувальний метод у вивченні професійної діяльності.
15. Проаналізуйте використання комп'ютерної техніки в дослідженнях з психології професійної діяльності: можливості та обмеження.
16. Дайте визначення поняттям «професіограма» та «психограма».
17. Розкрийте основні функції поняття «діяльність» у психології.
18. Визначте психологічні особливості професійної діяльності.
19. Охарактеризуйте зовнішній і внутрішній план професійної діяльності.
20. Охарактеризуйте діяльність як загальнонаукова категорія й міждисциплінарна наукова проблема.
21. Визначте основні психологічні властивості діяльності.
22. Розкрийте взаємозв'язок психології та інших наук у вивченні діяльності.
23. Охарактеризуйте психологічну структуру професійної діяльності.
24. Охарактеризуйте психологічну систему діяльності за В.Д.Шадріковим.
25. Розкрийте основні способи аналізу професійної діяльності.
26. Розкрийте структурно-рівневу організація діяльності.
27. Визначте компонентний склад психологічної структури діяльності.
28. Охарактеризуйте формування мотивів і мети професійної діяльності.
29. Охарактеризуйте формування інформаційної основи діяльності.
30. Охарактеризуйте формування блоку прийняття рішення.
31. Охарактеризуйте дію як основний структурний компонент діяльності.
32. Розкрийте основні види діяльності.
33. Здійсніть порівняльний аналіз діяльностей суб'єкт-об'єктного типу та суб'єкт-суб'єктного типу.
34. Здійсніть порівняльний аналіз компонентного складу індивідуальної та спільної діяльності.
35. Визначте предмет, знаряддя праці, об'єктивне фізичне та соціальне середовище, суб'єкт трудової діяльності.
36. Охарактеризуйте зміст понять «трудовий пост», робоче місце.
37. Охарактеризуйте зміст поняття «професія».
38. Розкрийте професію як комплексний об'єкт праці.
39. Дайте означення та охарактеризуйте зміст поняття «предмет праці» і «знаряддя праці».
40. Охарактеризуйте співвідношення понять «трудові функції» та «ергатичні функції».
41. Назвіть основні ергатичні функції.

42. Назвіть основні типології професій.
43. Схарактеризуйте психічні регулятори праці.
44. Розкрийте зміст феномена «працездатність» у контексті практичних завдань, що вирішує психологія професійної діяльності.
45. Розкрийте зміст феномена «акмеологічні інваріанти професіоналізму».
46. Визначте професійно важливі якості працівника.
47. Розкрийте поняття й види професійно важливих якостей.
48. Охарактеризуйте перцептивну основу трудової діяльності.
49. Розкрийте специфіку функцій уваги в умовах операторської діяльності.
50. Здійсніть порівняльний аналіз компонента творчості в різних професіях.
51. Проаналізуйте діяльність з точки зору участі мнемічних процесів.
52. Розкрийте особливості мислення у практичній діяльності.
53. Розкрийте індивідуальні особливості мислення у практичній діяльності.
54. Здійсніть порівняльний аналіз когнітивних та регулятивних процесів у професійній діяльності.
55. Визначте функції комунікації у професійній діяльності.
56. Розкрийте маніпуляцію у професійному спілкуванні.
57. Проаналізуйте людину як суб'єкта праці.
58. Охарактеризуйте індивідуальний стиль діяльності як системоутворювальна функція суб'єкта праці.
59. Розкрийте загальні та спеціальні здібності.
60. Розкрийте психологічну структуру особистості працівника.
61. Дайте аналіз темпераменту і професії.
62. Розкрийте специфіку формування мотивації професіоналів.
63. Здійсніть порівняльну характеристику змістових і процесуальних теорій мотивації.
64. Охарактеризуйте колективний суб'єкт трудової діяльності.
65. Перелічіть основні стадії професійного розвитку особистості.
66. Розкрийте сутність феномена психічного вигорання й основні його характеристики.
67. Охарактеризуйте психологічні аспекти безпеки праці.
68. Розкрийте фактори безпеки праці та їх взаємозв'язок.
69. Розкрийте компоненти процесу праці та їх взаємозв'язок.
70. Проаналізуйте розроблення науково обґрунтованих психологічних рекомендацій для підвищення безпеки конкретної професії.
71. Розкрийте психологічні фактори працездатності працівника.
72. Визначте функціональні стани працівника.
73. Розкрийте види функціональних станів.
74. Дайте визначення поняття «втомленість».
75. Визначте об'єктивні та суб'єктивні показники втомленості.
76. Розкрийте поняття психічного напруження та його зв'язок із стресом.
77. Проаналізуйте стан стресу, механізм розвитку, вплив на діяльність.
78. Проаналізуйте вплив режимів діяльності на динаміку функціонального стану працівника.
79. Розкрийте психологічні особливості професійної орієнтації.
80. Охарактеризуйте об'єктивні і суб'єктивні фактори вибору професії (мотиви, інтереси, традиції, життєві плани, вплив оточення).
81. Охарактеризуйте професійний психологічний відбір.
82. Охарактеризуйте основні види професійного відбору (медичний, освітній, соціальний, психологічний).
83. Розкрийте зміст наукових завдань з обґрунтування системи психологічного відбору.
84. Розкрийте принципи й методи розроблення системи психологічного відбору.
85. Визначте психологічні особливості професійної підготовки та адаптації до трудової діяльності.
86. Проаналізуйте психологічні та фізіологічні основи наукової організації праці.
87. Охарактеризуйте оптимізацію режиму праці та відпочинку.
88. Розкрийте основні умови продуктивності розумової праці й вимоги щодо її організації.